

יְדוּתוֹ שֶׁל עֲגֻנוֹן

מאת הרב ד"ר ישראל ש. אלפנביין

בעיר ואם בישראל, בוטשאטש בגליציה, היה מקום לידתו, חינוכו וגידולו. מיקירי וטובי העיר היתה משפחתו שאצקס. בעודו צעיר לימים תלה בו אביו, ר' שלום מרדכי הלוי, תקוות מזהירות וקיווה לראות בו אחד מגדולי הדור בגליציה. פבר בנעוריו נודע הן כהוגה דעות במחשבת היהדות, הן כפקי באגדה ובשירת ישראל, והן כמחונן בכשרון ספרותי ופיוטי.

זכורני כד הוינא טליא, היה אביו מלמד אותו ספר קדושה וספר הפלאה במשנה תורה להרמב"ם. כשראה את בנו משתעשע לפעמים באמצע השיעור וכותב שירים על שיירי-ניירות מתוך השראה תוססת; או כשהיו ליצני הדור מרננים אחריו שיצא לתרבות רעה ונעשה לאיש רעים לעורך-דין אחד שהיה אגנוסטיקן ויושב-ראש של חברת המהפכנים בעירנו, היה אביו אומר לנו בזה הלשון: בני, שמואל, מבקש את האמת וחותר אליה. שני עולמות מתרוצצים בקרבו והספיקות לא הניחו לו להשלים עם עצמו בד' אמות של הלכה ולהתעמק בה. ואולם מובטחני שלבסוף ינצחו האראלים את מצוקי מחשבותיו, ולבו ייעשה שלם והוא ידבק בתורת ה' בדבקות של אהבה וגעגועים. וכך היא הדרך של בעל נפש גדולה, ששורשה בגזע אבותיו הקדושים.

והוא הוסיף לאמור: אמונתי בנויה על יסוד מנהג קדומים במדינת אשכנז, שגם אני בעצמי נהגתי בו בזמן שבני נכנס לבריתו של אברהם אבינו. גנזתי את המטפחת שעוטפין בה את התינוק עד יום בואו בפעם הראשונה לבית-הפנסת. ובאותו יום הקדשתי את המטפחת הזאת — ששם שמואל יוסף הלוי היה רקום עליה — שתהא מעתה מטפחת הספר, וכרכתי בה ספר תורה ועשיתי אותו יום ליום טוב. ובאותו הזמן עמדתי וכיוונתי בלפי שתשמיש-קדושה זה יהא קיים לעולם — כמו בתי הכנסיות שבארץ ישראל — ולא תהיה קדושתו לזמנים, כי אין קדושה חלה לזמנים (תשובות הרשב"א סימן ר"ס).

ואמנם, זכה עגנון והצמיח את פנפיו הפיוטיות תחת שמי ארץ ישראל ושם חצב את סגנונו הטהור השאוב פולו מבארות המדרש והאגדה וחן ארצנו הקדושה משוך עליו. כשביקרתיו בשנת 1955 בביתו בתלפיות, אמר לי: תנאי גמור התניתי את עצמי שלא לעזוב את ארצנו הקדושה כדי לילך לחוץ-לארץ, אפילו לצורך השעה... יהי רצון שנזכה לראותו עוד רבות בשנים מגביר חיילים לתורה ולתעודה, לעם ישראל ולארץ ישראל.

נית";
שול".
לוואה
"לא"
הערב
הם
"לא"
ניהם
ויסור
שול".
הרי
וכן
הן
רים,
השם
זדרך
גלות
אל".
ומנה
בית
היא
ה.
דנו:
לווי
זופך
דים
יקר.
יקר
ש⁶)
—
אלא
כה,
לום
לסו
—
וזה
ניל

כי אלו
תחילת
ספ
רחיבת
מחשה
לחיים.
אוקראי
דוקא ב
טמה:
זה
וכובת
פלוגת
מצביא
1919.
ה
ותיק.
של תמ
הו
מחוריה
לחיו ה
ויד...
לימדו
החבר
מדוכא
בשעת
החט
אחרי
ומהש
שנת
בתו
שה
מק
ל
ה